

ЗАПОРІЗЬКА ПОЛІТЕХНІКА
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Юридичний факультет
Кафедра “Політологія та загальноправові дисципліни”

СИЛАБУС
навчальної дисципліни (нормативна)
ЗАГАЛЬНА ТЕОРІЯ ПРАВ ЛЮДИНИ
Обсяг освітнього компоненту – 6 кредитів (180 годин)

Освітня програма – Політологія
Спеціальність – С2 “Політологія”
Рівень вищої освіти – перший (бакалаврський)

ІНФОРМАЦІЯ ПРО НАУКОВО-ПЕДАГОГІЧНОГО ПРАЦІВНИКА

КИРИЧЕНКО ЮРІЙ ВІКТОРОВИЧ,
завідувач кафедри “Політологія та загальноправові дисципліни”, доктор юридичних наук, професор

Контактна інформація:

- 067-796-99-90;
- e-mail: kirichenko_yuriy84@ukr.net;

Час і місце проведення консультацій:

вівторок, четвер з 13.00-14.00, навчальний корпус
№5, кабінет 535.

ОПИС КУРСУ

Серед актуальних проблем, які виникають у процесі політико-правового розвитку України, яка пішла шляхом світової цивілізації, концептуальним є питання прав і свобод людини і громадянина, що є одним з основних чинників становлення громадянського суспільства, розвитку його інститутів і показником рівня цивілізованості держави. Права людини є центральною ідеєю, що формує нові демократичні стандарти в суспільстві. І тому, якою б не була держава за своєю природою, який би не існував у ній політичний режим, права і свободи людини і громадянина, їх взаємовідносини з громадянським суспільством і державою завжди мали практичне значення, оскільки без урахування цього чинника неможливо визначити пріоритети в системі суспільних відносин “людина–суспільство–держава” та коригування параметрів цих взаємовідносин у майбутньому.

В умовах збройної агресії Російської Федерації проти України проблема захисту прав і свобод людини і громадянина є особливо гострою.

Поряд із першочерговими завданнями щодо зміцнення національної безпеки, подолання економічної та екологічної кризи, реформування державного управління забезпечення прав і свобод людини і громадянина залишається головним обов'язком держави та має визначати зміст і спрямованість діяльності держави в усіх її зусиллях.

Курс навчальної дисципліни передбачає вивчення історії становлення та сучасне розуміння прав людини, громадянських, політичних, соціальних, економічних, культурних прав і свобод людини і громадянина та їх обов'язків, а також механізму захисту прав і свобод людини і громадянина в Україні.

Особливість вивчення цього курсу є те, що він відіграє особливу роль у формуванні світогляду особистості, формуванні її правової культури та несе в собі значний морально-виховний потенціал. Права людини є тією категорією, яка допомагає усвідомити громадянам їх місце в суспільстві та стати повноправним суб'єктом політичних відносин.

МЕТА, КОМПЕТЕНТНОСТІ ТА РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

Метою навчальної дисципліни є надання здобувачам вищої освіти цілісної та логічно-послідовної системи наукових знань про права, свободи та обов'язки людини і громадянина, про систему захисту прав і свобод людини і громадянина в Україні, а також формування у них високого рівня політичної і правової свідомості та культури, активної громадянської позиції, дотримання стандартів у сфері прав людини.

Компетентності та результати навчання, формування яких забезпечує вивчення навчальної дисципліни

Інтегральна компетентність:

Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми у політичній сфері, що характеризуються комплексністю та невизначеністю умов, із застосуванням теорій та методів політичної науки

Загальні компетентності:

ЗК05. Здатність використовувати інформаційні та комунікаційні технології.

ЗК06. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

Спеціальні (фахові, предметні) компетентності:

СК01. Здатність використовувати категорійно-понятійний та аналітично-дослідницький апарат сучасної політичної науки.

СК02. Здатність застосовувати політологічне мислення для розв'язання теоретичних та практичних проблем у політичній сфері на основі опанування класичної та сучасної політичної думки.

СК03. Здатність описувати, пояснювати й оцінювати політичні процеси та явища у різних історичних, соціальних, культурних та ідеологічних контекстах.

СК04. Здатність застосовувати інструментарій нормативної та емпіричної політичної теорії, політичної методології, порівняльної та прикладної політології, міжнародних та глобальних студій у фаховій діяльності.

СК05. Здатність аналізувати взаємодію політичних акторів та інститутів, владу та урядування, політичні системи та режими, політичну поведінку у різних контекстах їх функціонування.

СК06. Здатність аналізувати публічну політику на місцевому, національному, європейському та глобальному рівні.

СК07. Здатність застосовувати теорії та методи прикладної політології, політичних комунікацій, спеціальних політологічних дисциплін у професійній діяльності.

СК08. Здатність конструювати дизайн, розробляти програму та виконувати політологічні дослідження з використанням сучасних методів, технологій та інструментарію політичного аналізу.

СК09. Здатність презентувати результати теоретичних і прикладних досліджень для фахівців та нефаківців.

Програмні результати навчання:

ПРН06. Знати свої права та обов'язки як члена демократичного суспільства та використовувати їх у професійній діяльності.

ПРН12. Вміти аналізувати взаємодію політичних акторів та інститутів, владу та урядування, політичні системи та режими, політичну поведінку у різних контекстах їх функціонування.

ПЕРЕДУМОВИ ДЛЯ ВИВЧЕННЯ ДИСЦИПЛІНИ

Для успішного опанування необхідними компетентностями та набуття вміннями і навичками запропонованої навчальної дисципліни здобувачі вищої освіти повинні спиратися на результати навчання, які отримано ними при вивченні гуманітарних дисциплін.

Компетентності, яких набудуть і розвинути в процесі навчання та результати навчання, здобуті при вивченні цієї дисципліни, майбутні фахівці-політологи можуть застосовувати як у професійній діяльності, так і в повсякденному житті.

ПЕРЕЛІК ТЕМ (ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН) ДИСЦИПЛІНИ

Аудиторна робота під час вивчення навчальної дисципліни “Загальна теорія прав людини” складається з вивчення теоретичного матеріалу та виконання практичних робіт.

Таблиця 1 – Загальний тематичний план аудиторної роботи

Номер тижня	Теми лекцій, год.	Теми практичних робіт, год.
1	2	3
Змістовий модуль 1		
1	Тема 1. Історія становлення та сучасне розуміння прав людини (4 год.)	Тема 1. Загальна характеристика прав людини (4 год.)
2	Тема 2. Громадянські права і свободи людини і громадянина в Україні (4 год.)	Тема 2. Поняття громадянських прав і свобод людини і громадянина в Україні (4 год.)
3	Тема 3. Політичні права і свободи людини і громадянина в Україні (4 год.)	Тема 3. Поняття політичних прав і свобод людини і громадянина в Україні (4 год.)
4	Тема 4. Соціальні права і свободи людини і громадянина в Україні (4 год.)	Тема 4. Поняття соціальних прав і свобод людини і громадянина в Україні (4 год.)
Змістовий модуль 2		
5	Тема 5. Економічні права і свободи людини і громадянина в Україні (4 год.)	Тема 5. Поняття економічних прав і свобод людини і громадянина в Україні (4 год.)
6	Тема 6. Культурні права і свободи людини і громадянина в Україні (4 год.)	Тема 6. Поняття культурних прав і свобод людини і громадянина в Україні (4 год.)
7	Тема 7. Обов'язки людини і громадянина та обов'язки держави в Україні (4 год.)	Тема 7. Конституційні обов'язки людини і громадянина в Україні (4 год.)
8	Тема 8. Захист прав і свобод людини і громадянина в Україні (4 год.)	Тема 8. Система захисту прав і свобод людини і громадянина в Україні (4 год.)

САМОСТІЙНА РОБОТА

Кожен здобувач вищої освіти повинен самостійно опанувати наступні теми навчальної дисципліни:

1. Права людини: історико-правовий аспект (20 год.).
2. Права людини: теоретико-правовий аспект (20 год.).
3. Основні напрями розвитку прав і свобод людини і громадянина на сучасному етапі (20 год.).
4. Права людини та міжнародне право (10 год.).
5. Права людини та права громадянина (10 год.).
6. Екологічні права і свободи людини і громадянина (20 год.).
7. Конституційно-правове регулювання прав, свобод та обов'язків людини і громадянина в європейських державах (10 год.).
8. Міжнародний механізм захисту прав людини (10 год.).

РЕКОМЕНДОВАНІ ІНФОРМАЦІЙНІ ТА НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНІ ДЖЕРЕЛА

1. Загальна декларація прав людини від 10 грудня 1948 року. URL: [http:// zakon.rada.gov.ua](http://zakon.rada.gov.ua)
2. Міжнародний пакт про громадянські і політичні права від 16 грудня 1966 року. URL: [http:// zakon.rada.gov.ua](http://zakon.rada.gov.ua)

3. Міжнародний пакт про економічні, соціальні і культурні права від 16 грудня 1966 року. URL: <http://zakon.rada.gov.ua>
4. Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод і протоколи до неї (збірник законодавчих і нормативних актів) (Офіційний текст) / упоряд. Ю. В. Паливода. Київ: ПАЛИВОДА А.В., 2011. 120 с.
5. Конституція України від 28 червня 1996 р. *Відомості Верховної Ради України*. Київ. 1996. № 30. Ст. 141.
6. Кириченко Ю. В. Актуальні проблеми конституційно-правового регулювання обов'язків людини і громадянина та обов'язків держави в Україні в контексті гармонізації з законодавством європейських держав: монографія. Дніпро: Видавництво "Ліра", 2025. 273 с.
7. Кириченко Ю. В. Актуальні проблеми конституційно-правового регулювання прав, свобод та обов'язків людини і громадянина в Україні в контексті європейського досвіду: монографія. Київ: "Центр учбової літератури", 2017. 540 с.
8. Кириченко В. М., Кириченко Ю. В., Соколенко Ю. М. Політико-правова система України: підручник / за загл. ред. В. М. Кириченка. Київ: «Центр учбової літератури», 2019. 304 с.
9. Кириченко В. М., Соколенко Ю. М. Словник основних політико-правових термінів: навч. посіб. Запоріжжя: ЗНТУ, 2019. 62 с.
10. Кириченко Ю. В. Актуальні проблеми конституційно-правового регулювання громадянських прав і свобод людини і громадянина в Україні та європейських державах. Актуальні питання теорії та практики правозастосування: колект. монограф.; за заг. ред. докт. юрид. наук, проф. О. В. Кириченка. Дніпро: ЛПА, 2024. 293 с. (Розділ монографії – Кириченко Ю.В., с. 88-117).
11. Кириченко Ю.В., Давлєтова Г.В. Застосування зарубіжного досвіду конституційного регулювання обов'язків людини і громадянина в Україні. *Науковий вісник Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ*. 2021. Спеціальний випуск. №2. С. 242-246.
12. Кириченко Ю.В., Резанова Н.О. Право людини на вільний розвиток своєї особистості: порівняльно-правовий аналіз норм конституцій України та європейських держав. *Науковий вісник Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ*. 2022. №2. С.165-168.
13. Кириченко Ю. В., Назаренко П. Г. Право на судовий захист в Україні та європейських державах: теоретико-правові аспекти вдосконалення ст. 55 Конституції України. *Науковий вісник Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ*. 2023. №2. С. 64-70.
14. Кириченко Ю. В., Назаренко П. Г. Конституційне регулювання права на таємницю листування в Україні та європейських державах. *Науковий журнал "Право і суспільство"*. 2023. № 3. С. 23-27.
15. Кириченко Ю. В., Шулєжко І. А. Право на невтручання в особисте і сімейне життя: деякі питання щодо його конституційного регулювання в Україні та європейських державах. *Науковий вісник Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ*. 2023. №3. С. 75-79.

16. Кириченко Ю. В., Рєзанова Н. О. Право на недоторканність житла в Україні та європейських державах: порівняльно-правові аспекти конституційного регулювання. *Науковий вісник Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ*. 2023. №4. С. 13-19.

17. Конспект лекцій з навчальної дисципліни “Загальна теорія прав людини”.

18. Програма навчальної дисципліни “Загальна теорія прав людини”.

19. Силабус з навчальної дисципліни “Загальна теорія прав людини”.

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ КУРСУ

У процесі вивчення навчального матеріалу дисципліни «Загальна теорія прав людини» використовуються наступні форми контролю:

1. **Поточний** - здійснюється під час проведення практичних занять з метою перевірки рівня знань здобувачів вищої освіти на етапі первинного засвоєння навчального матеріалу, який охоплюється темою лекційного та практичного занять, умінь самостійно опрацьовувати навчально-методичну літературу, здатність осмислити зміст вивчаємої теми, умінь публічно чи письмово подати певний матеріал, а також завдань самостійної роботи.

2. **Рубіжний (модульний)** - здійснюється у формі письмової модульної контрольної роботи, яка охоплює навчальний матеріал викладених тем. Кожному здобувачу вищої освіти видається індивідуальний варіант контрольних завдань, що складається з трьох частин:

- перша частина - здобувач вищої освіти має дати чітке визначення правовим поняттям і термінам;
- друга частина - здобувач вищої освіти має дати ґрунтовну відповідь щодо особливостей елементів правових понять і термінів;
- третя частина - здобувач вищої має оцінити юридичний факт і обрати правильний варіант відповіді на питання.

Під час рубіжного контролю також враховуються виступи здобувача вищої освіти на практичних заняттях і результати його науково-дослідної та самостійної роботи.

Рубіжний контроль проводиться на останній парі змістового модуля, протягом двох академічних годин. До рубіжного контролю допускаються всі здобувачі вищої освіти. Якщо здобувач вищої освіти не з'явився для проведення рубіжного контролю або не здав модульної контрольної роботи, йому виставляється нуль балів.

3. **Підсумковий** здійснюється у формі складання письмового іспиту з метою оцінювання рівня знань здобувача вищої освіти. Здобувач вищої освіти допускається до складання іспиту за умов виконання всіх самостійних завдань, передбачених робочою програмою навчальної дисципліни.

В основі рейтингової системи використана 100-бальна шкала оцінювання. Це максимальна сума балів за всі види робіт, що виконані здобувачем вищої освіти з навчальної дисципліни протягом семестру (виступи на практичних заняттях; виконання індивідуальних завдань;

підготовка рефератів, тез доповідей; виконання самостійної роботи тощо).

Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти при поточному та рубіжному (модульному) оцінюванні знань

Поточне тестування та самостійна робота							Підсумковий тест (залік)	Сума
Змістовий модуль 1			Змістовий модуль 2					
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	100+100:2	100
30	35	35	25	25	25	25		

Шкала оцінювання

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
60-100	A	60-100	зараховано
1-59	B	незадовільно	не зараховано

ПОЛІТИКА КУРСУ

Політика щодо відвідування занять передбачає не лише присутність здобувача вищої освіти на лекціях і практичних заняттях, а й його активну роботу. У разі невідвідування занять без поважної причини, здобувач вищої освіти зобов'язаний опрацювати навчальний матеріал шляхом підготовки та захисту реферату за пропущеною темою занять. Невиконання цієї вимоги є однією з підстав для відмови здобувачу вищої освіти в складанні іспиту.

Політика дотримання академічної доброчесності полягає у запровадженні норм чинного законодавства України в освітньому процесі та науково-дослідній сфері правил Кодексу академічної доброчесності Національного університету “Запорізька політехніка”, дотриманні стандартів чесної й високопрофесійної діяльності науково-педагогічних працівників кафедри та здобувачів вищої освіти.

Під час вивчення навчальної дисципліни кожен здобувач вищої освіти повинен дотримуватися етичних принципів і цінностей академічної доброчесності, при цьому він зобов'язаний з повагою та толерантністю ставитися до всіх членів академічної спільноти. З метою забезпечення довіри до результатів навчання повинен виконувати письмові модульні контрольні роботи самостійно, при цьому не допускається залучення при розв'язанні індивідуальних занять інших осіб. У разі виявлення ознак академічного плагіату, а також самоплагіату, фабрикації, фальсифікації, списування, обману, зазначена робота не зараховується і навчальна дисципліна не вважається складеною.

За порушення академічної доброчесності здобувач вищої освіти може бути притягнутий до академічної відповідальності згідно чинного законодавства України.

ТЕХНІЧНІ ВИМОГИ ДЛЯ РОБОТИ НА КУРСІ

- Система дистанційного навчання НУ «Запорізька політехніка» (Система Moodle) <https://moodle.zp.edu.ua/>;
 - Електронний Інституційний репозитарій Національного університету "Запорізька політехніка" <http://eir.zp.edu.ua/>;
 - Інформаційні електронні ресурси наукової бібліотеки університету "Запорізька політехніка" <http://library.zp.edu.ua/>.
-